

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย เรื่องแนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อต้องการให้ได้รับข้อมูลทั้งเชิงประจักษ์และความลุ่มลึกทางด้านเนื้อหา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่การปกครองอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 19 ตำบล จำนวน 20,295 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane (Taro Yamane: 1990) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และที่ระดับความคาดเคลื่อน $\pm 5\%$ โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 392 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 6 คน และสนทนากลุ่มจำนวน 11 คน (แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูลสะดวกในการคำนวณ และสะดวกในการแทนค่า)

ตาราง 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ตำบล บ้านใหม่	295	6
ตำบล พลายชุมพล	852	17
ตำบล หัวรอ	2,151	42

ตาราง 2 (ต่อ)

ชื่อตำบล	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ตำบล จีวงาม	500	10
ตำบล จอมทอง	596	12
ตำบล ท่าทอง	1,390	27
ตำบล ท่าโพธิ์	1,427	28
ตำบล บ้านกว้าง	1810	36
ตำบล บ้านคลอง	742	15
ตำบล บ้านป่า	833	16
ตำบล บึงพระ	1,745	34
ตำบล ปากโทก	721	14
ตำบล ไร่ขจรดอน	618	12
ตำบล มะขามสูง	846	17
ตำบล วังน้ำคู้	742	15
ตำบล วัดจันทร์	727	14
ตำบล วัดพริก	1,202	24
ตำบล สมอแข	1,360	27
รวม 19 ตำบล	20,295	400

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลก (พุทธศักราช 2557)

ขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ ที่จะศึกษาทั้งหมด 19 ตำบล และกำหนดจำนวนตัวอย่างด้วยสูตรการคำนวณของ Taro Yamane (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2548)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ควรสุ่ม
 e^2 = ระดับความคลาดเคลื่อนจากการสุ่ม ร้อยละ 5
 N = ขนาดจำนวนประชากร
 $n = \frac{20,295}{1 + 20,295 (0.05)^2}$
 = 392

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้มีการดำเนินการสร้างแบบสอบถามจากการศึกษาหลักการแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ แนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ ผู้อุปการะเลี้ยงดู เป็นแบบสอบถามลักษณะให้เลือกตอบ (Checklists)

ตอนที่ 2 แนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยแบ่งจำนวนคำถามออกเป็นทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่

- 1.ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล
- 2.ด้านการสร้างรายได้
- 3.ด้านที่พักอาศัย
- 4.ด้านนันทนาการ
- 5.ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
- 6.ด้านบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุน

ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความต้องการมาก

3 หมายถึง ระดับความต้องการปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความต้องการน้อย

1 หมายถึง ระดับความต้องการน้อยที่สุด

โดยเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามครั้งนี้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายตามแนวทางของเบสท์ (Best: 1970) ซึ่งมีเกณฑ์การวัดระดับความต้องการต่อ แนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 ความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 ความต้องการอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 ความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 ความต้องการอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 ความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ ในการศึกษาแนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยสัมภาษณ์ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และทำการสนทนากลุ่ม โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์ เรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก (ทั้งนี้ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์คือ สำนวนขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีขนาดใหญ่ กลาง เล็ก): สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดพิษณุโลก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้คือ

1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎี บทความ จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามปลายเปิด ให้ครอบคลุมในเรื่องแนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 6 ตำบล

3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัยและนำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปหาคุณภาพด้วยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาความถูกต้องและสมบูรณ์ของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่านดังนี้

1. ดร.วงศกร เจียมเผ่า ประธานหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

2. ผศ.ดร.พัฒนพันธ์ เขตต์กัน อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

3. ดร.โชติ บดีรัฐ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

5. นำแบบสอบถามไปหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

5.1 เครื่องมือที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแล้วมีการให้เกณฑ์การพิจารณาคะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

+ 1 หมายถึง แนใจข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

0 หมายถึง ไม่แนใจข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหา

- 1 หมายถึง แนใจข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

5.2 นำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective congruence) (เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย, 2545.หน้า 180-182)

$$\text{สูตร} \quad \text{IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

* ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการหาค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ได้ค่าเท่ากับ 0.97

5.3 ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามสูตรของของครอนบาค (Cronbach, 1990:204) แล้วนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับผู้สูงอายุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในจำนวน 30 คนขึ้นไป หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งแสดงว่าเป็นแบบสอบถามที่มีความเชื่อถือได้ ได้ค่าเท่ากับ 0.86 สำหรับสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มีดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right\}$$

เมื่อ α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา
N	แทน	จำนวนข้อความของเครื่องมือวัด
$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมของแต่ละคน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

แบบสอบถาม

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากสำนักงานประสานจัดการบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามถึงสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
3. ทำการจัดส่งแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ทั้งหมด จำนวน 400 ชุด
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบคำถาม
5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสัมภาษณ์

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่แจกแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะจง จำนวน 6 คน และผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่มจำนวน 11 คน

2. มีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยเป็นผู้เข้าร่วมด้วยตนเองอย่างใกล้ชิดในกิจกรรมและเรื่องราวต่างๆ จนกระทั่งเข้าใจและสามารถอธิบายสรุปได้

3. การสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วยการซักถามพูดคุยถึงเรื่องราวต่างๆรวมทั้งด้านบริบทด้านการบริหารจัดการในเรื่องความร่วมมือ งบประมาณ และผู้ดูแล ที่มีความจำเป็นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและจำเป็นซึ่งต้องใช้เทคนิคการสัมภาษณ์พูดคุยด้วยความระมัดระวังและเป็นกันเอง

4. การจดบันทึกภาคสนาม (Field note) ผู้วิจัยได้ทำการจตรวบรวมข้อมูลและมีการบันทึกเทปถอดเทปจากการสังเกตการสัมภาษณ์เพื่อมิให้ลืมข้อมูลและทำการสรุปข้อมูลที่ได้ทุกวันที่ได้สังเกตและสัมภาษณ์ภาคสนามและเพื่อได้ทบทวนให้ทราบได้ว่าได้ข้อมูลเพียงพอหรือไม่

5. ได้ทำการค้นหาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ รวมถึงการสืบค้นหาข้อมูลจากระบบสารสนเทศ (IT) เช่นข้อมูลด้านบริบทของชุมชนประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน วัฒนธรรมประเพณีต่างๆ ภูมิปัญญาและการสืบทอด เป็นต้น

การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่ม โดยมีจำนวนผู้สูงอายุ จำนวน 11 คน ได้ทำการสนทนากลุ่มของผู้สูงอายุ ที่ตำบลไผ่ชอดอน โดยทำการสอบถามความคิดเห็นของผู้สูงอายุต่อแนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชรา ภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก โดยถามในเรื่องของความต้องการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านการสร้างรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง ตลอดจนด้านบริการทางสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่กลุ่มตัวอย่างได้ทำการตอบแล้วมาวิเคราะห์ประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้ทำการวิเคราะห์ทางเนื้อหา (Content Analysis) จากแบบสัมภาษณ์ ประกอบกับแนวคิด ทฤษฎี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติอนุมานหรือสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) รวมถึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ดังนี้

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแปรอิสระ ด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ และผู้ประกอบการเลี้ยงดู โดยผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน โดยผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) นำมาแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิเคราะห์ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการจัดตั้งสถานสงเคราะห์คนชราภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ทั้งหมด 6 ด้าน โดยใช้สถิติอนุมานในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร คือ การทดสอบค่าที (t-test) สำหรับตัวแปรต้นที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม และทดสอบค่าเอฟ (F-test) สำหรับตัวแปรที่มีการแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกันให้ใช้การทดสอบรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟ้ (Sheffe')

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติต่างๆ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538:73)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ \bar{X} แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมความต้องการทั้งหมดในกลุ่ม
 N แทน จำนวนผู้สูงอายุในกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) คำนวณจากสูตร (ล้วน สายยศ และอังคณา

สายยศ, 2538:73)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนความต้องการประสิทธิภาพในกลุ่ม
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของความต้องการแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนผู้สูงอายุในกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่

2.1 ค่าสถิติทดสอบ t - test

2.2 ค่าสถิติทดสอบ F - test